అవును. ప్రెసిడెంటుగారు, పంచాయితీ సమితి ప్రెసిడెంటుగారు, తన జీవితంలో ఎన్నడూ చేస్తారని ఊహించని పని చేశారు.

"ఇవి చేతులుకావు, డాక్టరుగారూ, కాళ్ళనుకోండి" అని డాక్టరుగారి చేతులు పట్టుకున్నారు.

బసవరాజు ప్రతిమలా కూర్చుని ఉన్నాడు. అతని చూపు గోడ గడియారానికి అతుక్కుపోయింది.

పెండ్యులం ఊగుతూంది.

వృత్తిధర్మం ఓ పక్క. రెండోపక్క ఈ కాళ్ళు పట్టుకుంటున్న వ్యక్తి తనకూ, అన్నం పున్నెం ఎరగని ఓ అమ్మాయికీ చేసిన అన్యాయంపట్ల ఆగ్రహం. ఈ రెండిటి మధ్యా బసవరాజు మనస్సు ఊగిసలాడింది.

మూడు వందల ఎకరం, వంద పశువులు, రెండు మిల్లులు, ఓ సినిమా హాలు ఉండగానే సరికాదు. పదవులు శాశ్వతం కావు. మనిషికి మనిషిగా విలువ ఇవ్వడం ఇతనికి నేర్పాలనే కసి కొద్దినిమిషాలు డాక్టరు మనసు కలతపెట్టింది.

బసవరాజు చేతు లింకా ప్రెసిడెంటుగారి చేతుల్లోనే

ఉన్నాయి. ఆ చేతులు ఊగిస్తూ, "డాక్టరుగారూ" అన్నా డాయన.

ఒక గంట కొట్టింది గడియారం వినసొంపైన శబ్దంతో. పదిన్నర.

డాక్టరు లేచేడు. బయటికి వచ్చేడు.

డ్రైవరు తలుపు తెరిచేడు. ముందు సీట్లో కూర్చున్నాడు డాక్టరు.

స్వయంగా మెడిసిన్ ఛెస్ట్ పట్టుకు వస్తున్న ప్రెసిడెంటుగారికి ఎదురువెళ్ళి దాన్ని అందుకుని కారులో ఉంచేడు డ్రైవరు.

ప్రెసిడెంటుగారు వెనక సీట్లో ఆసీనులయ్యేరు, ఒరచేతితో మీసాలు సరిచేసుకుంటూ.

తనపట్ల తాను సంతృప్తిపడినట్టు గుర్తు అది.

కారు కదిలింది.

ఆ పల్లెటూరి రోడ్డుపై పడవలా ఊగుతూ సాగింది.

అప్పుడే ఓ మబ్బు తప్పుకుంటూ ఊరిపై వెన్నెల కురుస్తూంది.

● ● ● ●

శాంతి స్వాతంత్ర్యాలను ప్రేమించడం, దేశాలకు పుట్లనే వ్యక్తులకు కూడా చాలా చిక్కులు తెచ్చి పెడుతుంది. అందుకే చాలామంది పరిస్థితులతో రాజీపడి పోతూంటారు. ఏదో ఒక ముఠాలో కలిసిపోతూంటారు.

అలా ఏ ముఠాలోనూ కలియనివాళ్ళు ఆ ఊళ్లో ఇద్దరే ఇద్దరు. ఇద్దరూ యువకులే. ఒక అతను ఉపాధ్యాయుడు విశ్వేశ్వరరావు. రెండవఆతను డాక్టరు బసవరాజు.

ఈ ఇద్దరూ అంటే పెద్ద మనుషులకు ద్వేషం. ముఖ్యంగా బసవరాజంటే. కాని, ఏమీ చెయ్యలేరు. కారణం ఆ ఇద్దరూ తమ సేవచేత ప్రజల అభిమానాన్ని సంపాదించుకొన్నారు.

బసవరాజు మెడికల్ ఆఫీసరుగా ఆ ఊరు వచ్చి ఏడాది దాటింది.

సమితి ప్రెసిడెంటు గారిది ఆ పక్క ఊరే. "మీ కే అవసరం వచ్చినా మాకు కబురు చెయ్యండి. మొహమాట పడవద్దు" అన్నా రాయన.

"చాలా సంతోషం. కాని, ఒక్కణ్ణి! నాకేం కావాలి?" అన్నాడు డాక్టరు.

"బ్రహ్మచార్లకి కూడా సదుపాయంగానె ఉంటుంది లెండి ఇక్కడ" అని ఫెళ్ళున నవ్వేడు ప్రెసిడెంటుగారు.

"ప్రెసిడెంటుగారి ప్రసాదాలు కాబోలు!" అని డాక్టరూ నవ్వేడు.

ప్రెసిడెంటుగారు దెబ్బ తిన్నారు.

డాక్టరు అంత తేలిగ్గా ధనికుల సహాయాన్ని, మామూళ్ళను స్వీకరించడని కొద్ది రోజుల్లోనే వాళ్ళకు అర్థం అయిపోయింది. అతనివల్ల తమకు 'ఉపకారాలు' కూడా జరగవని రూఢి అయిపోయింది.

డాక్టరు దొంగ సర్టిఫికెట్లు ఇవ్వడు. మందులు ఇంటి దగ్గిర పెట్టి కేవలం ధనికులకు మాత్రమే వైద్యం చెయ్యడు. అలా వృత్తిరీత్యా ఎన్నో నియమాలతో తనను తాను బంధించుకున్నాడు డాక్టరు. స్వాతంత్ర్యాన్ని ప్రేమించేవాడు చెయ్యవలిసిన మొదటి పని అదే అని

బలహీనుడు ఎంత మంచివాడయినా ప్రపంచంలో బ్రతకలేడు. బలహీనతను ప్రపంచం అర్థం చేసుకోదు; సానుభూతి చూపదు. పైగా దానిని స్వప్రయోజనానికి సాధనంగా ఉపయోగించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. ఆ ప్రయత్నం విఫలమైతే నాశనానికి పూనుకొంటుంది.

అతని అభిప్రాయం.

స్వతంత్రంగా నడవదలుచుకున్న వాడికి ఒంటరిగా పయనించవలసిన అవస్థ, లేక అదృష్టం పడుతుంది.

డిపార్టుమెంటులో అతని నిజాయితీ చాలామందికి ఇబ్బందిగా ఉంది. బీద ప్రజలకు అతనిమీద భక్తి ఉంది. రోగాలను గురించిన కనీసజ్ఞానం లేదు; కుదుర్చుకునే తాహతు లేదు; ఆసుపత్రిలో తగినన్ని మందులు ఉండవు.

'తను ఎవరికి ఉపయోగపడుతున్నట్టు?' అనే అసంతృప్తితో బాధపడసాగేడు బసవరాజు. శ్రావణమేఘంలా తరుచు ఒంటరితనం అతన్ని ఆవహించసాగింది.

ఓ సాయంకాలం అతను అలా దిగులుగా ఉన్న సమయాన కలిగింది ఆ ఉపాధ్యాయుడి పరిచయం. తన మరదలికి జబ్బుగా ఉంది, దయచెయ్యవలిసిందని

తొందర పడ్డాను

కోరుతూ వచ్చేడు విశ్వేశ్వరరావు.

రెండు ఇళ్ళ అవతలే అతని బస. అది తాటాకు కప్పుగల మట్టికొంప. కాని, శుభ్రంగా ఉంది.

వంగి లోపలికి వెళ్ళేడు డాక్టరు.

అది ఓ గదీ వసారా మాత్రం కల భాగం. గది నిండా బోలెడు సామాను! మంచం మీద ఆ అమ్మాయి కళ్ళు మూసుకుని పడుకుని ఉంది. జ్వరం. ఇంజక్షను ఇచ్చేడు బసవరాజు.

పద్దెనిమిదేళ్ళ ఆ అమ్మాయి పొడుగ్గా తగినంత ఒళ్ళుతో చక్కగానే ఉంది. కాని, జబ్బుగా ఉన్నవాళ్ళ అందచందాలను గురించి ఆలోచించే అలవాటు లేదు బసవరాజుకు. హైస్కూల్లో ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. చదువుతూందిట.

"రెండు మైళ్ళుంటుంది కదూ? నడిచేనా వెళ్ళడం?" అన్నాడు డాక్టరు.

"ఆఁ. చదువంటే ప్రాణం ఆ అమ్మాయికి."

"అది చదవాలని మీ పట్టుదల అని చెప్పరాదూ?"

ఆ మాటలు వినబడిన వైపు చూశాడు బసవరాజు. విశ్వేశ్వరరావు ఇల్లాలు. భర్తపై అందమైన కోపాన్ని

రుద్రాభట్ల నరసింగరావు

అభినయిస్తూంది.

"పోనీ, నేనే నీ చెల్లెల్ని కష్టపెట్టేస్తున్నానను!" అని నవ్వేశాడు విశ్వేశ్వరరావు.

డాక్టరుకు ఒక్కసారి ఆత్మీయుల మధ్యకు వచ్చినట్టు గుర్పాటు కలిగింది, భావ సంఘర్షణ కారణంగా కన్న వారే పరాయి వారైనందువల్ల.

"టాబ్లెట్సు ఇస్తాను. ఆసుపత్రికి ఎవరినైనా పంపండి. ఈ మందు కొనండి" అని ఒక చీటీ వ్రాసి ఇచ్చి వచ్చేశాడు.

మళ్ళీ వెళ్ళి చూడక్కర్లేకుండానే ఆ అమ్మాయికి జ్వరం తగ్గిపోయింది.

మరో వారం రోజులకు కాబోలు డాక్టరు కాంపు నుంచి తిరిగివస్తూంటే దారిలో చిన్న దిబ్బమీద కూర్చుని కనబడింది ఆ అమ్మాయి.

డాక్టరుగారి సైగతో కారు ఆపుచేశాడు డ్రైవరు.

మోకాళ్ళమీద గడ్డం ఆన్చుకొని పరధ్యాన్నంగా కూర్చున్న ఆ అమ్మాయి ఉలిక్కిపడింది. కంగారుగా లేవడంతో ఒళ్లో పుస్తకాలు కింద పడ్డాయి.

"అదేం, ఇక్కడ కూర్చున్నారు?"

"అబ్బే... ఊరికేనే." ఆ మాట తడబడుతూంది.

ఆ అమ్మాయి ఇంకా నీరసంగా ఉంది. ఊరు మైలు ఉంది.

"కారులో కూర్చోండి. పోదాం."

"వద్దండీ..." పుస్తకాలు తీసుకుంటూ బెరుగ్గా అంది.

వెనక సీట్లో కూర్చున్న హెల్త్ విజిటర్ అప్పల నరసమ్మ తలుపు తెరుస్తూ, "తప్పులేదు. రా అమ్మా" అంది.

కారు ఎక్కి ఒదిగి కూర్చుంది ఆ అమ్మాయి.

అల్ప విషయాలపై పల్లెటూళ్ళలో రేగే గొడవ వంటి దుమ్ము మేఘం రేపుకుంటూ సాగింది కారు.

చిన్న కారు ఎక్కడం ఆ అమ్మాయికి తొలి అనుభవం. కిటికీలోనుంచి చూస్తూంటే రోజూ చూసే దృశ్యాలే ఆమెకు మరింత అందంగా కనపడ్డాయి. అలలు లేస్తున్న చేలూ, దూరంగా ఆకాశం ఒళ్లో వాలి కలలు కంటున్నట్టున్న నీలికొండలూ అన్నీ.

"ఎలా ఉంది మీ ఒంట్లో ఇప్పుడు?"

"నయంగా ఉందండీ."

"ఇంకా నీరసంగా ఉన్నట్టున్నారు. మరికొన్నాళ్ళు సెలవు పెట్టలేకపోయేరా?"

"పాఠాలు పోతాయండీ."

నవ్వు వచ్చింది బసవరాజుకు. "మీ పేరేమిటి?"

"శ్రీబాల."

పేరెంత ముద్దుగా ఉందో అమ్మాయి అంత ముద్దరాలులా కనబడుతూంది.

డాక్టరు ఇంటి దగ్గర కారు దిగి, "నమస్కారమండీ" అని నడిచి ఇల్లు చేరుకుంది శ్రీబాల.

ఆమె అలా డాక్టరుగారి కారులో రావడం ఊళ్లో కొంతమంది ఆసక్తిగా పరిశీలించడం జరగకపోలేదు.

ఆ తరవాత శ్రీబాల స్కూలుకు వెళుతున్నప్పుడో, స్కూలునుంచి వస్తున్నప్పుడో డాక్టరు ఆ దారిని కారు మీద రావడం తటస్థించినప్పుడల్లా లిఫ్టు ఇవ్వసాగేడు.

ఓసారి విశ్వేశ్వరరావు వచ్చేడు. డాక్టరుకు కృతజ్ఞత తెలుపుకున్నాడు.

శ్రీబాలకు చిన్నప్పుడే తల్లి, సెకెండ్ ఫారం చదువుతుండగా తండ్రి పోయేరు. ఆమెకు తన భార్య తప్ప వేరే తోబుట్టువులు లేరు. అందుచేత ఆ పిల్ల బాధ్యత తమ మీద పడింది. కట్నంపోసి పెళ్ళి చెయ్యగలడో లేడో తను. మామగారి ప్రావిడెంటు ఫండునుంచి వచ్చిన సొమ్ము పెట్టి చదివిస్తూ వచ్చేడు. అమ్మాయి తెలివైనది. ఈ సంవత్సరం స్కూలుకే ఫస్టుగా పాసు అవవచ్చు.

ఆ మాటల సందర్భంలో విశ్వేశ్వరరావు రచయిత అని తెలిసింది.

"మీరు రాసినవి మీదగ్గర ఏమైనా ఉన్నాయా ఇప్పుడు?" అన్నాడు డాక్టరు ఎంతో ఆసక్తి కనబరుస్తూ.

ప్రచారం కిష్టపడడు విశ్వేశ్వరరావుకు. కాని, స్నేహితులు తన రచనలు చదవాలని అనుకుంటాడతను. ఓవిధంగా రాస్తే స్నేహితుల్నీ, మంచి అనుభవాల్నీ పెంచుకోడానికే అతను కలం పట్టేడనిపిస్తుంది.

తెచ్చి ఇచ్చేడు.

బసవరాజు శ్రద్ధగా చదివేడు. శాంతికోసం తపన కనబడుతూంది అతని రచనల్లో. యుద్ధంలేని స్వర్ణయుగం నా స్వప్నం అంటాడు.

పరిచయం పెరిగినకొద్దీ విశ్వేశ్వరరావు అతని రచనలకంటె కూడా ఉన్నతుడని బోధపడింది డాక్టరుకు.

వాళ్ళిద్దరూ మంచి మిత్రులయిపోయేరు.

శ్రీబాల కూడా డాక్టరుగారి దగ్గిరికి అప్పుడప్పుడూ వస్తూంది. "మిమ్మల్ని చూస్తూ ఉంటే నాకూ మెడిసిన్ చదవాలనిపిస్తూంది" అంటుంది తమాషాగా నవ్వుతిప్పుతూ.

"తప్పకుండా చదవండి."

"మీకేం? చెబుతారు. డబ్బుండద్దూ?"

ఆమె మరింత తరుచుగా డాక్టరుగారి కారులో బడికి వెళ్తుతూనో, బడినుంచి ఆయన కారులో వస్తూనో కనబడుతూంది గ్రామస్థులకు.

ఒక్కొక్కప్పుడు డాక్టరు ఒక్కడూ [illegible] చేసుకుంటూ వచ్చేవాడు. దారిలో శ్రీబాల కనబడితే కారు ఆపేవాడు. ఆమె నిస్సంకోచంగా ఎక్కేది.

ఆ యువకుణ్ణి గురించి తలుచుకున్నప్పుడల్లా శ్రీబాల మనస్సులో మధ్యాహ్నంవేళ తోటలో తిరిగే సీతాకోక చిలకల్లా అందమైన ఊహాలెన్నో సందడి చేసేవి.

డాక్టరు సంగతి సరేసరి. అందాన్ని గురించి ఆలోచించడానికి కాస్త వ్యవధి దొరికితే ఆమెను గురించే ఆలోచించేవాడు

* * *

'నేస్‌ఎక్కైమో'ల తోనూ వాటితోనూ చాలా కొంతకాలం ఉన్న సమయంలో ఊళ్లో ఏదో పెద్ద గొడవ రేగుతున్నట్టు అస్పష్టంగా డాక్టరుకు తోచింది. విశ్వేశ్వరరావును ఎవరో, ఎందుకో, ఏదో చేద్దామనుకుంటున్నట్టు తెలిసింది.

పొదవెనుక ఏదో కదులుతున్నట్టు, మబ్బుమాటున ఉరుము గురగుర మంటున్నట్టు మూడు వారాలపాటు ఆ కుట్ర విశేషాలు కొద్ది కొద్దిగా డాక్టరు చెవిని పడుతున్నాయి. ఆ మూడు వారాలు అతనూ విశ్వేశ్వరరావూ కలవలేదు.

తరవాత హఠాత్తుగా ఆ విషయం అణగారిపోయింది.

ఒకరాత్రి విశ్వేశ్వరరావు వచ్చేడు.

డాక్టరు ఆప్యాయంగా అతని చెయ్యి పుచ్చుకొని నొక్కి కుర్చీలో కూర్చోబెట్టాడు.

"ఈ గొడవేమిటి మీ గురించి?" అన్నాడు తానూ కూర్చుంటూ.

"మీరూ విన్నారూ?" అని నవ్వేడు. "అది మొన్నటితో చప్పగా చల్లారిపోయింది. నా కథ ఒకటి పడింది మధ్య."

"అవును. నేనూ చదివేను."

"చదివేరా? అది తనమీద వ్రాసిందని మన ఊళ్లో కంట్రాక్టరు దశరథరామయ్య అపోహ పడ్డాట్ట."

"దానిమీద ఏదో గొడవ చేద్దామనుకున్నాట్ట."

"అతను కొంత బాధపడి, పోనీ రాస్తే రాశాడని ఊరుకుందామనుకున్నాట్ట. కాని, కొందరు పురి ఎక్కించేరు. పెద్ద లందరికీ ఆ కథ కట్టింగులు మోసుకువెళ్ళి భద్రంగా శుభలేఖల్లా అందించేడు. ఊళ్లో ఉన్న నాలుగైదు ప్రతులకు గిరాకీ పెరిగిపోయింది. చదివేరు. చదివించుకుని విన్నారు. చాలామందికి అతనంటే ద్వేషం ఆ కథ అతనిమీద వ్రాసినదే అని ధ్రువపరుస్తున్నారు. సమితి ప్రెసిడెంటుగారి దాకా వెళ్ళేడు. కాని, తమ మీద ఏవిధంగానూ ఆధారపడని నన్ను ఎలా మందలించాలో ఎవరికీ తోచలేదు. ఒక నీచుడు నా శ్రేయోభిలాషిని అంటూ నా దగ్గరికి వచ్చి ప్రెసిడెంటుగారి కాళ్ళు పట్టుకో మని సలహా ఇచ్చేడు."

"ఎంత సాహసం! మీ రేమన్నారు అతనితో?" అన్నాడు డాక్టరు ఆత్రంగా ముందుకు వంగి.

"ఏమంటా ననుకున్నారు? 'కృతజ్ఞుణ్ణి కాని, మీ సలహా పాటించడానికి అశక్తుణ్ణి' అన్నాను."

"గుడ్! ఏదీ..." అని ఆవేశంగా విశ్వేశ్వరరావు చెయ్యి అందుకొని గట్టిగా ఊపేడు బసవరాజు.

పొంగిపోయేడు విశ్వేశ్వరరావు.

డాక్టరు కొంచెం స్థిమితపడి అన్నాడు: "రచయితా, డాక్టరూ ఒక్కకోవకు చెందిన వాళ్ళే. మేం ఇంజక్షన్ చేస్తాం. జబ్బు నొప్పి పెట్టవచ్చు కాని, ఆ మనిషి ఆరోగ్యం బాగుపడుతుంది. మీరు రచనలు చేస్తారు సమాజంలో కొంత భాగాన్ని బాధపెట్టవచ్చు అవి. కాని, సమాజం బాగుపడవచ్చు మనం ఎవ్వరికీ ఏమాత్రం లొంగక్కర్లేదు."

"ఆ మూడు వారాలూ నాకోసం చాటుగా ఏడ్చి కళ్ళు తుడుచుకున్న నా భార్య సైతం నాకు ఆత్మ విశ్వాసాన్నే కలిగించింది. కాని, పిరికి మందు పొయ్యలేదు. ఇప్పుడు మీరు! స్నేహాన్ని బలపరిచే తరుణా లివాటివే."

"ఆత్మ గౌరవాన్ని పోగొట్టుకోమని ఎవరుమాత్రం చెప్పగలరు? ఊఁ. చివరికి అది ఎలా అణిగిపోయింది?"

"దశరథరామయ్య ఒత్తిడివల్ల సమితి ప్రెసిడెంటుగారు మంచి ఇరుకులో పడ్డారు. నన్ను పిలిపిస్తే నేను గట్టి సమాధానం చెబుతానని ఆయనకి తెలుసు తన గౌరవానికి భంగం. 'అది నీమీద రాసినట్టు నువ్వు అనుకోవడం నీ తెలివి తక్కువ' అని అతన్నే మందలించి పొమ్మన్నారట! దానితో ఆ గొడవ అంతా [illegible] మంటలా చల్లారిపోయింది. కాని కొందరిలో మనస్సుల్లో ద్వేషం మట్టుకు రావణ కాష్ఠంలా [illegible] కుంటూ ఉంటుంది అలాటివి పనికిలెక్కలేదనుకోండి అన్నట్టు మరిచేను. నా శాంతిప్రియత్వం [illegible] తీసుకుంటున్నారు ఇక్కడివాళ్ళు. ఈ సందర్భంలో నే నింత నిబ్బరంగా నిలవడం అదంతా మీ మద్దతూ అపోహపడ్డారు, మన స్నేహం ఎరుగుదురు కనక."

డాక్టరు నిండుగా నవ్వేడు

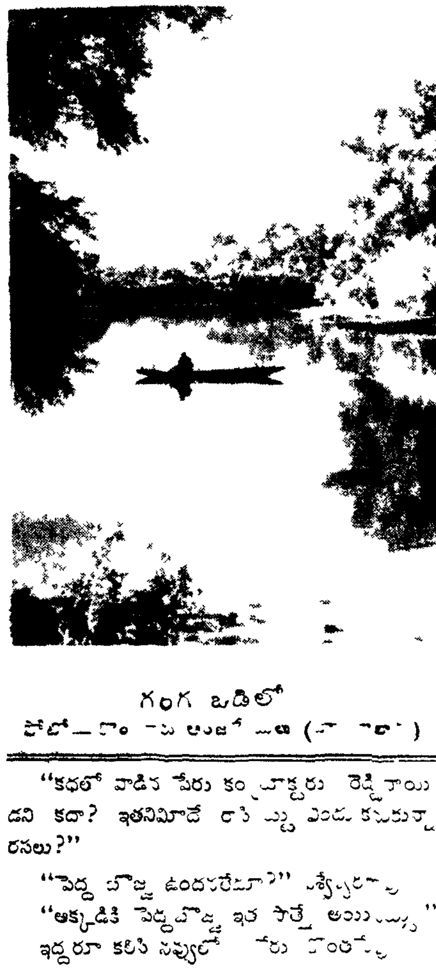

గంగ ఒడిలో
ఫోటో — [illegible]

"కథలో వాడిన పేరు కంట్రాక్టరు రెడ్డినాయుడని కదా? ఇతనిమీదే రాసినట్టు ఎందుకనుకున్నారసలు?"

"పెద్ద బొజ్జ ఉందనలేదూ?" [illegible]

"అక్కడికి పెద్దబొజ్జ ఇతనొకడే అయినట్టు"

ఇద్దరూ కలిసి నవ్వులో [illegible]

* * *

ఓ సాయంకాలం డాక్టరు [illegible] కుంటూ వస్తున్నాడు [illegible] దూరం ఉంటుంది.

ఒ అమ్మాయి రోడ్డుమీద కూర్చుని [illegible] బట్టల్ని బట్టి పోల్చేడు ఆమె [illegible]

(తరువాయి 37వ పేజీలో)

తొందరపడ్డాను

(35 వ పేజీ తరువాయి)

ష్యులు చేల కడ్డంగా వెళ్ళిపోతున్నారు.

కింద పడిపోయిన పుస్తకాలు గుండా ఏరుకు ...

కారు ఆపి అత్యంతంగా కిటికీలోంచి తల బయటపెట్టి,

"ఏమయింది, శ్రీబాలా?" అన్నాడు బసవరాజు.

తుడిచినకొద్దీ కారిపోతున్నాయి శ్రీబాల కన్నీళ్ళు.

ఇహ ఈ ప్రశ్నతో ఏడుపు ఆపుకోలేక ముందుకు పడిచింది గబగబ.

బసవరాజు కారు దిగి ఆమె వెంట పడ్డాడు.

"నాతో చెప్పడానికేం? ఏం జరిగింది?"

"ఏం లేదు." వేగం హెచ్చించింది.

"పోనీ, చెప్పద్దు. కారులో పోదాం రండి."

"వద్దు."

డాక్టరు ఆమె జబ్బ పట్టుకుని ...

దూరాన చేల గట్లంట పోతున్న ... దృశ్యాన్ని ఆసక్తిగా చూశారు.

"వదలండి" అని ఈసారి పైకే ఏడ్చేసింది శ్రీబాల

"ఇక్కడ కాదు. ఇంటిదగ్గరే వదులుతాను మిమ్మల్ని. రండి" అని శ్రీబాలను పొదివి పట్టుకుని మృదువుగా నడిపించుకొనివెళ్ళి వెనక సీట్లో కూర్చోబెట్టాడు.

విశ్వేశ్వరరావు ఇంటిదగ్గిర కారు ఆపి హార్న్ మోగించేడు.

శ్రీబాల లోపలికి పరిగెత్తుకు వెళ్ళిపోయింది.

విశ్వేశ్వరరావు ఇవతలికి వచ్చేడు. "ఏమిటి, డాక్టరు గారూ, విశేషం?"

"ఏదో ఉంది మొత్తంమీద. నాకూ తెలీదు. శ్రీబాలని కనుక్కోండి. నాకు చెప్పండి" అంటూ కారు పోనిచ్చాడు.

ఇంటికి వచ్చి యాంత్రికంగా మొహం కడుక్కోడం, బట్టలు మార్చుకోడం కానిచ్చి హాలులోకి వచ్చి ఫాను వేసుకుని కుర్చీలో కూలబడ్డాడు. సిగరెట్టు కాలుస్తూ విశ్వేశ్వరరావు కోసం చూడసాగేడు. ఓ చిన్న సిగరెట్టు పీకలగుట్ట పోగుపడ్డాక అతను వచ్చేడు ఆఖరికి.

"రండి. ఇంత ఆలస్యం చేశారేం?"

విశ్వేశ్వరరావు ఓ కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. "ఏదీ, చాలా సేపటిదాకా ఆ అమ్మాయి వెక్కివెక్కి ఏడుస్తూంటే నాకూ మా ఆవిడకీ దగ్గిరికి వెళ్ళే ధైర్యం కూడా లేక పోయింది. తరవాత ఏడుస్తూనే వాణ్ణి తిట్టసాగింది. తిడుతూనే మాకు కొంతకొంత చెప్పింది. సారాంశం ఇది: సాయంకాలం నలుగురు పెద్దమనుష్యుల్లాంటి చిల్లరమనుష్యులు ఆమెను అడ్డగించేరు. అందులో ఒకడు 'అమ్మాయీ, నువ్విలా డాక్టరుగారితో తిరుగుతున్నట్టు మీ బావగారికి తెలుసా?' అన్నాడు. 'తెలియడానికేముం దండీ ఇందులో?' అంది ఆ అమ్మాయి తెల్లబోయి. 'తెలియడానికేముందంటావా?' అని నానా కూతలూ కూస్తూంటే మామరదలికి దుఃఖం కోపం ఆగక ఏడు స్తూనే అతన్ని తిట్టడం మొదలుపెట్టింది. దానితో అతను చెంప ఛెళ్ళుమనిపించేడు. ఆ అమ్మాయి పుస్త కాలు అల్లంత దూరంలో పడ్డాయి. వాళ్ళు చేలకుఅడ్డ పడ్డారు. ఆమె పుస్తకాలు ఏరుకుంటూ ఉంటే మీరు వచ్చేరట. బతిమాలి కారులో తీసుకువచ్చేరట."

"ఎంత సాహసం! ఆడపిల్లని ఒంటరిగా రోడ్డుమీద పట్టుకు కొట్టడమా! పోలీసులకి రిపోర్టిస్తే—"

"వృథా! ఎన్ని కేసుల్ని మాఫీ చేయించుకొనిదే పెద్ద మనుషులయేరు వీళ్ళు!"

మరికొంతసేపు మాట్లాడి ఆ విషయంలో ఏమి చెయ్యాలనేదీ మళ్ళీ ఆలోచించడానికి నిర్ణయించుకుని వెళ్ళేరు విశ్వేశ్వరరావు.

మరునాడు తెల్లవారుజామునే లేచి డాక్టరు ఇంటి ముందు ఆవరణలో ఉన్న పూలమొక్కలను చూస్తు న్నాడు.

గేటు కిర్రుమంది.

"చాలా పెందరాడే లేచేరే డాక్టరుగారు" అంటూ వచ్చేడు విశ్వేశ్వరరావు.

"రండి. ఎంత స్వచ్ఛంగా ఉందో చూడండి ఈ ఉద యం! చిరుపులో తడిసి నీలంగా వెలుగుతున్న చంద్ర కాంతనీ, నవ్వుతున్న శంఖుపుష్పాన్నీ చూడండి. ఈ గులాబీలు! ప్రతి పువ్వులోనూ ముత్యాలు. సూర్యకిరణం పలకరిస్తే అవి పులకరించి నవ్వి, రంగులు చిమ్మడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. అబ్బ! ఆ పున్నాగ చెట్టులోని పిట్టలకెందుకో ఇంత సందడి!"

విశ్వేశ్వరరావు ఫక్కున నవ్వేడు.

"మీరు చెప్పవలసినకవిత్వం నేనుచెబుతున్నాననా?' అని డాక్టరూ నవ్వేడు.

ఇద్దరూ రాతి అరుగుమీద కూర్చున్నారు.

"రాత్రి ఆ మనుష్యులు వచ్చేరు" అన్నాడు విశ్వే శ్వరరావు.

"ఆ?"

"ఆ కొట్టిన అతను ఎవరో కాదు. భావనారాయణ."

"కోటాలు రానిచ్చి, బ్లాక్ మార్కెటీర్లకు వాటాలు వేస్తూంటాడు ఆ భావనారాయణేనా?"

"మరే."

"ఏమన్నాడు?"

"తొందరపడ్డాను. చెయ్యి చేసుకున్నాను. నిజమే. కాని ఆఅమ్మాయి నన్నుతిట్టింది. ఊళ్ళో ఈవిషయం గగ్గోలుగా ఉంది. మీకు కావలిస్తే సాక్ష్యాలూ, బుజు వులూ సిద్ధంగా ఉన్నాయి. మీరు గొడవల జోలికి వెళ్ళరు. మీమనస్సున్నతమైనది. అందుచేత మీదాకా ఈ విషయం రావడం ఎందుకని నేనే చనువుగా అన్నలా ఆమెను మృదువుగా మందలిద్దామనుకున్నాను. కాని ఆవిడ ఆ అవకాశం నాకివ్వలేదు. పైగా నన్ను రెచ్చ గొట్టింది. ఉద్రేకంవస్తే నేనుమనిషినికాను—అన్నాడు."

"అతను ముందు తిట్టినట్టు ఏమీ చెప్పలేదా?"

"లేదు. కాని, నా ఆక్షేపణలకు నోరెత్తలేదు."

"అతను తప్పుచేసినట్టు గ్రహించుకొన్నాడు. మీరు గొడవ చేస్తారేమో అని భయపడుతున్నాడు. అందుకే మీరు గొడవల జోలికి వెళ్ళరని పొడి వేశాడు. బుజువు లున్నాయని బెదిరించేడు. పదండి. సమితి ప్రెసిడెంటు గారి దగ్గిరికి వెడదాం. మనకు హాని చేసినవాడు తను చేసినది తప్పని గ్రహించినంతమాత్రాన సరిపోదు. అతను చేసినది తప్పని లోకానికి తెలియజెయ్యాలి మనం. మీ శాంతిప్రియత్వం దీన్ని ఆమోదించనివ్వదని నాకు తెలుసు. కాని తప్పదు, నాకోసం!"

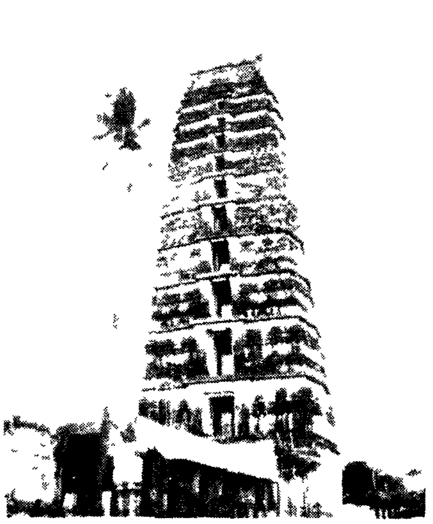

ఔన్నత్యం
ఫోటో — వి. సరోజ (కాకినాడ-3)

ఆ ఉదయం వాళ్ళు వెళ్ళేసరికి ప్రెసిడెంటుగారు కలల్లో తేలిపోతున్నారు. హైస్కూలు భవనంలో కట్టేన మరో బ్లాకుకు ప్రారంభోత్సవం చెయ్యడానికి మరునాడు మంత్రిగారు వస్తున్నారు. తన పక్కనే పుష్పమాలా లంకృతుడైన మంత్రిగారు! 'అమాత్యశేఖరా' అని మొదలుపెట్టి తను గంభీరంగా చదివిన వినతి పత్రాన్ని విని, టీ పుచ్చుకుని, అందరి కోరికలను—వినతిపత్రం లోనివి, టీలోవి కాపు— తీర్చే మంత్రిగారు!

హైస్కూల్లో తెలుగు పండితుడు తయారుచేసి ఇచ్చిన వినతి పత్రాన్ని చూస్తున్నారు ప్రెసిడెంటుగారు. మొదట వీరి రాక ఆయనకు కొంచెం చీకాకు కలిగించింది. ఒక కులంలో తన పలుకుబడికి మూలస్తంభంలాంటి వాడు దశరథరామయ్య. అతనితో విభేదం వచ్చింది ... మాస్టరు మూలంగానే. అంతలోనే అరచేతితో ... సరిచేసుకున్నా డాయన. తన సాయం కోరి వీళ్ళు ... దగ్గిరికి రావడం ఓ రకంగా తనకు ...యం!

అంతా విని "రేపు రండి. ... తాను. చూస్తున్నారుగదా మంత్రిగారు రావడం, అంతా? బోలెడు హడావిడిలో ఉన్నాను" అన్నాడు ప్రెసిడెంటు.

చిన్న ఉపకారం చేసినట్టు అనిపించుకుని ఈ 'పెంకె ఘటాల్ని' ఇద్దర్నీ తన పలుకుబడి కిందికి తెచ్చుకోవా లన్నది ఆయన ప్రస్తుత ఆలోచన.

కాని, మరునాడు వెళ్ళేటప్పటికి ... అంతా విని "ఆ అమ్మాయి అతన్ని తిట్టిందా?" ...న్నారు.

"తిట్టదూ మరి? అతను అలాటి కూతలు—"

"అసలు విషయం చెప్పండి. తిట్టిందా?" అని మాట సగంలోనే ఎదుర్కొన్నారు.

"తిట్టింది" అన్నాడు దృఢంగా విశ్వేశ్వరరావు.

"ఇహనేం? మీవాళ్ల తప్పున్నప్పుడు నా దగ్గిరికి రావలసిన పనిలేదు. మీ కెక్కడ న్యాయం దొరుకుతుం దనుకొంటే అక్కడికి వెళ్ళండి" అ...

ఉద్యోగులంటే ఈ గ్రామపెత్తనదార్లకెంత చులకన?

కోపంగా వచ్చి కారు స్టార్ట్ చేశాడు బసవరాజు.

"ఈ ఓటమి మీదికాదు, డాక్టరుగారూ. నాది" అన్నాడు విశ్వేశ్వరరావు.

"మన ఇద్దరిదీ కాదు; ఆయనదే! నిన్న మన దగ్గిర న్యాయ పక్షం మీద మొగ్గు చూపినవాడు ఈలోగా అవతలివాళ్ళ ఒత్తిడికి లొంగిపోయేడన్నది స్పష్టంగా తెలుస్తోంది" అంటూ కారు బాణంలా దూసుకు పోనిచ్చాడు.

డాక్టరు ఊహ సరి అయినదే. "రాగల ఎన్నికల్లో మా తోడ్పాటు ఉంటుందనే ఆశ వదులుకుంటే ఆ మాస్టరుకు మద్దత్తు ఇవ్వవచ్చు" అని రాత్రి ప్రెసిడెంటు గారిని హెచ్చరించి వెళ్ళేడు దశరథరామయ్య.

"ఇహ శ్రీబాల చదువు మానేసినట్టే" అన్నాడు విశ్వేశ్వరరావు.

అది ముందుగానే ఊహించినట్టు డాక్టరు నిర్వికారంగా "అవును. చాలా సున్నితమైన మనస్సు" అన్నాడు.

ఇంట్లో తండ్రి వ్రాసిన ఉత్తరం టేబుల్ మీద కనపడింది. "ఆ మారుమూల గ్రామాల్లో నీ కెందుక ఉద్యోగం? ఇప్పుడైనా మా మాట విను. పెద్ద కట్నంతో పిల్లనిస్తామంటున్నారు. ప్రాక్టీసు పెట్టుకొని సొంత ఊళ్ళో మహారాజులాగ ఉండవచ్చు."

*   *   *   *

మరి కొన్నాళ్ళకు—

ఒకరోజున రాత్రి చాలా పొద్దుపోయేక కాంపునుంచి తిరిగివచ్చేడు డాక్టరు.

హాలులో సమితి ప్రెసిడెంటుగారు.

"ఇవాళ ఆలస్యం అయిపోయిందే తమకి?"

"అవును. అలా జరుగ్తోంది" అని ఫాన్ వేసుకుని కూర్చున్నాడు బసవరాజు.

"కూర్చోడానికేం లెండి! గంట కిందట మా అబ్బాయి మాట పడిపోయింది. తమరోసారి దయ చెయ్యాలి."

ఎదటివాడి చేతిలో తురుపు కాగొట్టడానికి అప్పుడప్పుడు వదిలివేసే పెట్టులాంటిది ఆయన వినయం.

ఫాన్ గాలికూడా డాక్టరుకు చిరాకు కలిగిస్తోంది. "క్షమించండి. ఇప్పుడు నాకు కుదరదు. బాగా అలిసి పోయేను" అన్నాడు ఫాన్ ఆఫ్‌చేసి యథాస్థానంలో కూర్చుంటూ.

ప్రెసిడెంటుగారు అనునయించేరు. దర్పంచూపేరు. బ్రతిమాలేరు. తమకు ఒక్కడే కొడుకున్నారు.

అధికార ధనాలు తప్ప మరో విలువ ఎరగని ఆయనలో కూడా మమత ఉంది.

ఆగిపోతున్న ఫాన్ డాక్టరు ముఖంమీద పడే నీడల వేగాన్ని తగ్గిస్తోంది. చివరికి ఒక నీడ డాక్టరు ముఖం మీద కొద్దిసేపు నిలిచి తప్పుకుంది.

అప్పుడు అన్నారు ప్రెసిడెంటు గారు—"ఇవి చేతులు కావు, డాక్టరుగారూ, కాళ్ళనుకోండి" అని!

●   ●   ●   ●

ఇసకదిబ్బ తగిలిన పడవలా కుదుపుతో ఆగింది కారు, ప్రెసిడెంటుగారి ఇంటి ముందు.

ఇంటినిండ జనం. హాలులో బోసు, గాంధీ, నెహ్రూ పటాల కింద ట్యూబు లైటు వెలుగుతూంది.

రోగిని పరీక్షించేడు. ధనుర్వాతం! పాపం, యువకుడు. ఒక ఇంజక్షన్ చేసి చీటీ వ్రాసి ఇచ్చేడు.

పట్నం నుంచి మందులు వచ్చేలోపున విశ్రాంతి తీసుకోమన్నాడు ప్రెసిడెంటుగారు డాక్టర్ని.

పెనుబాగడలాటి పరుపుమీద వాలేడు బసవరాజు. కాని అతనికి నిద్ర పట్టనిస్తేనా ప్రెసిడెంటుగారు! మాటిమాటికి ఒకటే భయం!

మందులు వచ్చేయి. చివరికి తెలతెలవారుతూంటే కళ్ళు తెరిచేడు ఆ అబ్బాయి.

"ఇక పర్వాలేదు. జనరల్ హాస్పిటల్‌కు తీసుకు వెళ్ళండి."

సంతకంచేసి ఒంటె వెయ్యిని చెక్కు ఉంచేరు ప్రెసిడెంటుగారు బసవరాజు చేతిలో. దాన్ని చిరునవ్వుతో తిరిగి ఇచ్చేస్తూ "దీనికోసం రాలేదు" అన్నాడు డాక్టరు.

"మరి మేం మిమ్మల్ని ఎలా సంతోష పెట్టగలం?"

"ఒకసారెళ్ళి విశ్వేశ్వర రావుగారిని క్షమించమని కోరండి."

"మీరు ఎవరితో మాట్లాడుతున్నారో—"

"తెలుసు. కాబోయే మంత్రిగారితో!"

"మీవల్ల తప్పేదో లేదని ప్రచారం చెయ్యడానికి వృథా ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఆ పిల్ల గుణం మంచిది కాదని అందరూ అనుకుంటున్నదే. మీ మోహమాటం వల్ల మీగురించి బాహాటంగా అనుకోని సంగతి నేను మీకు చెబుతాను వినండి. మీరే ఆ పిల్లని పాడుచేస్తున్నారని!"

విషభాండం బద్దలైంది. "మీరేం మాట్లాడుతున్నారో తెలుసుకోండి! శ్రీబాల నాకు కాబోయే భార్య!" అని ఉరిమేడు డాక్టరు.

తెల్లబోయింది తూర్పు. తెల్లబోయేరు ప్రెసిడెంటుగారు. "తొందర పడ్డాను!"

"తీరికగా విచారించండి!" అని విసురుగా ఇవతలికి వచ్చేడు డాక్టరు.

ప్రెసిడెంటుగారి డ్రైవరు కారు తలుపు తెరిచి పట్టుకున్నాడు. డాక్టరు దాన్ని ధామ్మని మూసేసి నడక పుచ్చుకున్నాడు.

నాలుగడుగులు వేశాడో లేదో తన హాస్పిటల్ కారు వచ్చి నిలబడింది.

"మీకేం జరగలేదు కదా!" అంటూ దిగేడు విశ్వేశ్వర రావు. వెనకే శ్రీబాల!

"నా శరీరానికేం జరగలేదు. మీరెందుకు కంగారు పడ్డారు?"

"పనిమనిషి చెప్పింది, మీరు రాత్రి ప్రెసిడెంటుగారి కారులో వెళ్ళినట్టు. అంతే. మా శ్రీబాలకి మతి పోయింది. మీ డ్రైవర్ని లేపి వచ్చేశాం ఇలా."

డ్రైవరు కారు వెనక్కు తిప్పడానికి వీలయినచోటు కోసం ముందుకు పోయేడు.

డాక్టరు ఒళ్ళు ఆనందంతో ఝల్లుమంది. "ఇవాళ నేను తొందరపడ్డాను. శ్రీబాల మనస్సు తెలుసుకోకుండా మీ అనుమతి తీసుకోకుండా 'ఆమె నా కాబోయే భార్య' అనేశాను ప్రెసిడెంటు దగ్గిర."

సంతోషంతో విశ్వేశ్వరరావు నోటమాట పెగల్లేదు. కొంచెం సర్దుకుని ఏదో చెప్పబోయేంతలో డ్రైవరు కారు తీసుకువచ్చేడు.

సూర్యోదయం అవుతూంది. ఆ తొలి కిరణంలో శ్రీబాల బుగ్గమీద తళుక్కున మెరిసి జారిన ఆనందాశ్రువు వెయ్యి మాటలు చెప్పలేని భావాన్ని డాక్టరుకు చెప్పింది.

విశ్వేశ్వరరావు బాక్‌డోర్ తెరిచేడు. శ్రీబాల ఎక్కింది.

సోయగం

చిత్రం—ఎస్. బాసేశ్వర్ (హైదరాబాదు)

తానూ ఎక్కబోతూ ఆగి "తొందర పడ్డాను" అంటూ తిరిగి ఫ్రంటు సీటులోకి వచ్చేడు.

బసవరాజు నవ్వుతూ వెనక కూర్చున్నాడు.

అయ్యగారి ఉత్సాహాన్ని కనిపెట్టి డ్రైవరు స్పీడు రికార్డు స్థాపించే ప్రయత్నానికి దిగేడు! ★